

Udgaar i Allinge-Sandvig,
Tejn, Olsker, Rutsker, Re,
Klemensker og Hasle

Ansvarhavende Udgiver:
Otto Gornitzka, Telef. 74
Gornitzka's Tryk, Allinge

Nr. 508 Alm. Annoncer 10 Øre pr. mm. efteri. Gange 8 Ø. Forretningsann. 8 6Ø. Fredag den 19. November Annoncer og lokalt Stof maa være indleveret senest 2 Dage før Bladet udgaar. 1937

Tyskland og Kolonierne.

Af Johs. Pedersen.
—o—

Tyskland kræver sine Kolonier tilbage. Kravet rejstes eenstemmigt af den tyske Presse, og den sædvanlige storstillede Propaganda udfoldes. At Pressens Krav er eenstemmigt, er der jo for saa vidt ikke noget mærkeligt i, da det er Tyskland, det gælder, men paa den anden Side ved man saa ogsaa, at naar den tyske Presse rejser Kravet staa den tyske Regering bag det. Man har det Indtryk, at det ikke lige i Øjeblikket saa meget er de eventuelle politiske og økonomiske Fordele som Kolonimagt, Tyskland har for Øje, som det er Kravet om fuldstændig Ligeberettigelse, der kommer i første Række. Det er endnu et ydmygende Afsnit af Versailles-Traktaten, som Tyskland kræver strøget, og der siges lige ud, at det ikke er Tysklands Agt at indgaa paa Kompromiser. Tyskland har den Trumf i Baghaanden, at det kan nægte at deltage i Arbejdet for Fredens Bevarelse i Europa, hvis man ikke opfylder dets Krav. Der kan altsaa næppe være Tvivl om, at vi staa foran Indledningen til et nyt Afsnit af den bevægede Del af Verdenshistorien, der hedder „Kampen om Kolonierne.“

I denne Kamp har Tyskland altid indtaget en Særstilling. Det kom meget sent med, det blev derefter lukket fuldstændig ude, og nu vender det igen tilbage paa Arenaen. Vi skal i denne og en følgende Artikel gøre nærmere Rede for Tysklands Stilling til Kolonierne og for de tyske Koloniers Skæbne.

Bismarck og Kolonierne.

Tysklands Deltagelse i Kampen om Kolonierne begyndte i Firserne, i Bismarcks sidste Kansleraar, skønt han selv interesserede sig grumme lidt derfor. „For os Tyske,“ sagde han, „vil Kolonierne være det samme som en Silkedragt for Adelsfamillierne i Polen, der ikke havde Skjorten til Kroppen.“ Bismarck havde gennem sine sejrige Krige i 1864, 1866 og 1870 ved Blod og Jern skabt det moderne Tyskland, og det var ikke hans Agt, at dette Rige skulde gøres større. Han mente, at der endnu i mange Generationer vilde være fuldt op af Arbejde og nok af Udviklingsmuligheder inden for de Grænser, han havde skabt. Han mente ogsaa, at Tysklands geografiske Stilling var uheldig for en Erobringspolitik uden for Europa. Det vilde altid have nok at gøre med at holde sig sine Naboer fra Livet, og efter Bismarcks Anskuelse skulde Tyskland hellere sætte alt ind paa at

kræve den størst mulige aabne Dørs Politik med lige Rettigheder for alle Nationers Undersaater, fremfor at Landet skulde blande sig ind i nye Konflikter og Vanskeligheder.

Men den unge Slægt i Tyskland saa anderledes paa de Spørgsmaal. For dem skulde Tyskland være Verdens første Militærmagt, det skulde ikke staa tilbage for nogen Nation i sine sidste Aar som Kansler havde Bismarck ikke mere den gamle Kraft til at staa imod denne Bevægelse, og Vilhelm II overtog med Iver denne nye Politik. Nu hed det, at Tysklands Fremtid laa paa Havet, og at Tyskland havde Krav paa en Plads i Solen. Ønsket om at vise Tysklands Storhed gik fremfor alt, og gennem Kolonierne skulde der skabes nye Virksomhedsomraader for det tyske Folk. En mægtig Oprustning af Flaaden fandt Sted, og Tyskland forsøgte over alt, hvor det var muligt, at tilegne sig Kolonier. Alt i alt blev dog Kolonipolitikken en Skuffelse. Den kostede Blod, Penge og evigt Besvær uden noget tilsvarende Udbytte, og den bidrog til, at Tyskland mistede sin ledende storpolitiske Stilling fra Bismarcks Tid, og til, at Tyskland stod saa isoleret, som det gjorde da Verdenskrigen udbrød i 1914.

De tyske Kolonier.

Da en Række andre Stater allerede i en Aarrække havde haft travlt med at dele Afrikas og Asiens Kolonier mellem sig, er det ikke mærkeligt, at der ikke var ret meget af Værdi tilbage, da Tyskland endelig kom til. Tyskerne var dog ikke kræsne. De tog, hvad de kunde faa fat paa, og de var absolut heller ikke kræsne med Hensyn til de Midler, de benyttede sig af.

Nogle enkelte Eksempler kan virke illustrerende: En Hamborger-Købmand rent ud sagt røvede Sultanen af Zanzibars Datter. Senere tvang han hende til at fremsætte økonomiske Krav mod sin Fader og sine Brødre, og denne spinkle Anledning benyttede Tyskland sig af. Regeringen gjorde Fruens Krav til Tysklands Krav, og ved Hjælp af nogle Krydsere blev der fremtvunget et tysk Protektorat baade over Zanzibar og Fastlandet bag det.

Et andet Eksempel: To Missionærer blev myrdet i Shantung. Det blev den direkte Anledning saavel til Kiautschaus „Forpagtning“ i 99 Aar som til Oprettelsen af vidtstrakte tyske Interessersfære i Nordkina. — Da Spanien efter Krigen med U. S. A. befandt sig i en særlig elendig økonomisk Situation, lykkedes det Tyskland for en billig Penge at erhverve de spanske Øgrupper Karolinerne

Fra Artikelserien „Paa Fodtur gennem Europa“.

Frohnleiten.

og Marianerne i det nordlige Stillehav.

Berømt er ogsaa den tyske Dr. Peters 6 Ugers Tur i Østafrika, hvor han afsluttede ikke mindre end 12 højtidelige Traktater med forskellige indfødte Høvdinge. Man kan trygt gaa ud fra, at de ikke havde Begreb om, hvad de skrev under paa. De var glade for deres Glasperler og Spejle, men Tyskland anerkendte straks officielt Doktors Traktater og havde dermed erhvervet Protektoratet over meget store Landstrækninger.

Nu maa det dog retfærdigvis tilføjes, at Tysklands Fremgangsmaader i Virkeligheden i Princippet ikke adskilte sig synderligt fra dem, som andre Lsnde benyttede sig af. Kolonisation bestaar jo nu engang i at trænge ind paa andre Folks Omraader og i højere eller ringere Grad tilegne sig deres Ejendom. Men Tyskerne var særlige ivrige og frembrusende, og de havde undertiden en egen Evne til at udføre deres „Kolonisation“ paa en iøjnefaldende klodset og udfordrende Maade, hvor andre slap mere elegant fra det.

Endnu i Firserne foregik Kolonisation ofte paa en halvvejs privat Maade, nemlig gennem Kolonisationselskaber. Der oprettedes især med Afrika som Maal en Række portugisiske, engelske, belgiske og tyske Handelskompagnier, og Fremgangsmaaden var særdeles simpel. Der udrustedes et eller flere Skibe, og med dem gjorde man Landgang paa en eller anden Kyststrækning, som endnu ikke var beslaglagt af noget andet Land eller et Kompagni. Saa blev der bygget et Par Handelshuse, og dermed havde vedkommende Selskab grundlagt en ny Koloni, og Selskabets Aktionærer havde dermed erhvervet sig Eneretten til alle Koncessioner og alle Anlæg i det bagved liggende Land, selv om ingen havde nogen som helst Anelse om, hvor langt dette

Land naaede, og hvordan det saa ud.

Det siger dog sig selv, at de diplomatiske Stridigheder om Grænserne stadig maatte tage til, og Forholdene førte derfor med sig, at de paagældende Lande efterhaanden overtog de fleste af de private Selskaber. I 1884 blev der afholdt en international Kongokonference i Berlin. Efter uendelige og vanskelige Forhandlinger mellem de indbyrdes skinsyge Magter blev der fastsat Grænser for de forskellige Landes Omraader i Afrika, og der blev vedtaget en hel Række andre Bestemmelser, bl. a. at ingen Stat for Fremtiden skulde kunne sætte sig i Besiddelse af noget Punkt af Afrikas Jord, uden at den paa Forhaand havde givet samtlige de i Berlinerkonferencen deltagende Magter Meddelelse derom, for at disse eventuelt kunde gøre deres Indvendinger gældende.

Disse Kongo-Akter spiller en vis Rolle nu, da Tyskland rejser Kolonikravet. Tyskland hævder nemlig, at de andre Lande har brudt Kongo-Aftalerne, og kræver dem respekteret.

— Ser man paa et Kort over Koloniernes Fordeling i Verden fra 1880, vil man ikke kunne finde en eneste tysk Koloni. Ser man paa et tilsvarende Kort fra 1914, finder man, at Tyskland vel er repræsenteret, men dog ikke særligt kraftigt i Forhold til England og Frankrig. Tysklands betydeligste Landstrækninger fandtes i Afrika: Tysk Østafrika, tysk Sydvestafrika og Togoland og Kamerun ved Guineabugten. Desuden havde det Kiautschau i Kina og en Række Øgrupper i Stillehavet.

Tyskerne som Kolonister.

Men var Udstrækningen af Tysklands Kolonier ringe i Sammenligning med Englands og Frankrigs, saa var Værdien af dem endnu rigere. I Østafrika var der et Mylder af forskellige

Stammer, der levede i stadig indbyrdes Fejder. Her tvang Tyskland med Vaabenmagt Stammerne til Fred, og de bekæmpede ogsaa med haard Haand Slaveriet. Men naturligvis lagde de først og fremmest Vægt paa at udnytte og oparbejde Kolonierne økonomisk, og her som i alle andre tropiske Lande kan det kun lade sig gøre paa den Maade, at de Indfødte besørger alt legemligt Arbejde. Spørgsmaalet rejser sig da, om Tyskerne var dygtige Kolonister. Det kan ikke nægtes, at de har et daarligt Ry paa sig. Det var endda dette daarlige Ry, der dannede Begrundelsen for Bestemmelserne i Versailles-Traktaten om at tage Kolonierne fra Tyskland. Begrundelsen lød i al sin usminkede Haardhed saaledes:

„Tysklands fuldstændige Uduelighed som Kolonimagt er traadt altfor tydeligt for Dagen, til at de allierede og associerede Magter kan yde deres Bistand til eller overtage Ansvaret for, at 13 eller 14 Millioner Indfødte for anden Gang skulde blive overladt til den Skæbne, som de alene gennem Krigen er blevet befriet fra. Thi alene af de forskellige, saavel private som offentlige, tyske Vidnesbyrd fra Tiden før Krigen, som ogsaa af de i Rigsdagen, særlig af d'Hrr. Erzberger og Noske, fremsatte Anklager, faar man jo et tilstrækkeligt klart Billede af de grusomme Undertrykkelser, af de vilkaarlige Tvangsinddrivninger saavel som af de forskellige Former af Tvangsarbejde, der har haft til Følge, at vidtstrakte Strækninger af Østafrika og Kamerun nu er blevet helt affolket, for slet ikke at nævne Hereroernes nu af hele Verden saa vel kendte tragiske Skæbne i tysk Sydvestafrika.“

Det er ikke til at undres over, at en saadan Dom endnu den Dag i Dag kan virke saarende paa Tyskland, og Spørgsmaalet, om den er retfærdig, er saa aktuelt i Dag som nogensinde.

Til dette Spørgsmaal er nu for det første at bemærke, at Tyskerne som Kolonister utvivlsomt har gjort sig skyldig i mange Ting, som burde være uskete. Adskillige af de tyske Embedsmænd var meget langt fra at være Engle, og da f. Eks. Kamerunhøvdingene i 1905 klagede over Embedsmændenes Haardhed, har de sikkert haft Ret, men det var de klagede Høvdinge, der blev sat i Fængsel.

Der er altsaa ingen Tvivl om, at der er blevet begaaet Overgreb, men Spørgsmaalet er ogsaa snarere, om Tyskerne i Virkeligheden har været saa meget værre end andre Kolonifolk, om man ikke finder den Slags isolerede Overgreb Misgreb i alle Kolonilandes

Historie. For Eks. er det en kendt Sag, at et dygtigt Kolonifolk som Hollænderne undertiden har behandlet deres Undersaater med stor Haardhed, og at Belgierne har begaaet Grusomheder mod de indfødte i Kongo er ogsaa en Kendsgerning, uden at man dog derfor har frataget Belgien Kolonierne, tværtimod fik det sit Omraade udvidet i 1919.

Man maa ogsaa huske, at Tykerne endnu i 1914 var meget unge som Kolonifolk. De havde endnu næppe overstaaet deres Børnesygdomme, medens Magter som England og Frankrig havde flere Hundrede Aars Erfaring. Og dog er det ogsaa en given Ting, at baade den engelske og franske Kolonihistorie kan opvise Eksempler paa Grusomheder og Overgreb, der ikke giver de tyske noget efter.

Østersøbadet Bornholm

Generalforsamlingen i Tirsdags havde kun formaet at samle 10 Aktionærer — et sørgeligt Tegn paa den »store« Interesse Turist-sagen har paa Nordbornholm.

Form. bød velkommen, hvorefter Hotelejer Colberg enstemmig valgtes til Dirigent. Det er 35te Gang at Hr. Colberg havde Hvervet, hvorfor Best. havde op-hængt Badestrandens Klokke i et Stativ, saa den kan bruges som Dirigentklokke. (Den hidrører iøvrigt fra et strandet Skib og er stobt 1856).

Form. aflagde Beretningen: Aaret 1937 har i det store og hele været et normalt Aar for Østersøbadet, vi har solgt Kurkorte og Badebiller for 9105 Kr., og sidste Aar solgte vi for 9011 Kr., saa der er jo ikke megen Forskel; dog har vi et mindre Driftunderskud paa ca 300 Kr., men sidste Aar var Driftunderskudet 3700 Kr., saa man har jo Lov til at være Optimist og haabe paa at Driftunderskudet næste Aar maa forandres til Driftoverskud.

Jeg tror heller ikke at vi behøver at bruge ganske saa mange Penge næste Aar, som vi har gjort de sidste to Aar, for efterhaanden mener vi jo at være kommet ret godt i Orden. Forrige Aar var det vi skaffede de mange nye Kabiner, som var aldeles nødvendige, og i Aar har vi haft en større Udgift til Maling af alle Husene; der er jo efterhaanden en lang Række, saa det kan nødvendigvis ikke være helt billigt.

I mange Aar har vi skullet forbedre vore Toiletforhold, men endelig i Aar har vi faaet helt nye Huse, og selv om det stadig er „gammeldags“, saa er det da betydelig bedre end før.

I det forløbne Aar har vi ydet Kommunen et Tilskud paa 1500 Kroner; disse Penge mener vi er godt anvendt, idet vi har faaet lavet meget derfor. Jeg kan samtidig allerede nu oplyse at vi til næste Aar har lovet Kommunen et Tilskud paa 2000 Kr. til en Ordning af Kloakforholdene i Sandvig.

Kloaken løber nu ud tæt ved Badestranden, hvilket bestemt ikke altid er lige heldigt. Der vil nu ved det gamle Udløb blive opsat en elektrisk Pumpe, som skal pumpe hele Kloakens Indhold hen til et nyt Udløb paa den anden Side af Sandvig Havn. Dette bliver selvfølgelig en stor Udgift for Østersøbadet, men selv om vi ikke har mange Penge, saa haaber vi at kunne klare det, da det bliver en For-

bedring, som er i allerhøjste Grad tiltrængt.

Østersøbadet overtog for et Par Aar siden »Bornholmske Hotel-lers Turistbureau« og driver det under Navnet »Nordbornholms Turistbureau«. Sidste Aar havde vi et Driftunderskud paa ca 1100 Kr., men i Aar er dette Beløb kommet ned paa ca 300 Kr. + 400 Kr., som vi har betalt for Overdragelsen, saa blot vi faar lidt Orden paa det og kommer rigtig i Gang, haaber vi paa at det med Tiden skal kunne bære sig; det er jo ikke morsomt at drive en Forretning, der giver Underskud.

Jeg mener absolut at dét har sin store Betydning at have et Bureau her paa Nordbornholm. Turisterne faar gerne alle de Oplysninger, de vil have, og det er ogsaa en Forretning med ret stor Omsætning. Vi har i Aar solgt Dampskibsbilletter til 2983 Personer og 830 til Jernbanerne, ligesom her har været 7 Dampskibe, som vi har haft Arrangement med.

Til Slut vil jeg gerne bede alle Pensionater og Hoteller om at gøre et Arbejde for Salg af Kurkort, for jo flere Penge Østersøbadet kan faa ind, jo mere kan vi bruge til vort Formaal;

Turistsagens Fremme paa Nordbornholm!

Driftsregnskab for Aaret 1936/37.

INDTÆGTER	
Salg af Kurkort	8234,00
Salg af Badebiller	871,50
Tennisbanen	247,00
Overskud over Land til Bornholm	981,85
Forskellige Tilskud	300,00
Driftunderskud	296,13
Ialt Kr. 10930,48	

UDGIFTER	
Lønninger og Arbejds løn	3758,27
Vedligeholdelse af Bygninger ect.	1691,31
All.-Sandv. Kommune Tilskud	1500,00
Varer og Papir	363,82
Reklame	774,45
Repræsentation	229,65
Skatter og Afgifter	76,50
Porto og Telegram	163,50
Tilskud til Turistbureauet	280,00
Lejeafgift	280,00
Revision	50,00
Forsikringer	55,30
Rente og Diskonto	474,60
Tilskud til Turistbureauet	690,03
Diverse	8,05
Afskrivninger	815,00
Ialt Kr. 10930,48	

Status balancerede med 13,500 Kroner.

Efter en lille Diskussion om Forhøjelse af Ansvarsforsikring for Badegæsterne, udtalte Dirigenten sin Tak til Best. for det gode Arbejde, der er gjort i Aarenes Løb. Trods Kritik, var der ingen Tvivl om at Sandvig Badestrand, som den saa ud i Dag, var et Plus for Nordbornholm. Ogsaa Bureauet var en Støtte for Arbejdet, ikke mindst Arrangementet med engelske Turist-skibe.

Til Bestyrelsen genvalgtes Ingeniør Andersen og Hotelejer Fr. Bidstrup, samt nyvalgtes Hotelejer Colberg istedetfor H. P. Jacobsen. Til Revisor genv. fhv. Bagerm. Holm.

Under Eventuelt oplyste Boghandler Sørensen, at Direktøren for Redningsvæsenet havde inspiceret Badestranden og fundet Redningsmaterialet forsvarligt. — Til yderligere Betryggelse har Direktøren lovet at udlaane Badet en transportabel Redningsrulle. Endvidere bliver der indlagt Telefon paa Badeanstalten.

— Efter Generalforsamlingen samledes et halvt Hundrede Deltagere til Middag, hvorunder bl. a. Bogh, Sørensen og Hotelejer Colberg opfordrede til Sammenhold.

Fra Uge til Uge.

T-MEN.
En ny Sensationsfilm fremvises Fredag og Søndag i Biografen. A. W. Sandberg skriver i Ekstra-

bladet: Der sker saa meget og i et saa rivende Tempo, at man, ligesom hos Tandlægen, maa holde sig fast i Stolearmen, hver Gang det rigtig foregaar . . . Der er Handling nok til mange tykke Detektivromaner.

Filmen igen!

Paa Søndag efterkommer Nordbornholms Turistforening et fra mange Sider fremsat Ønske, og indbyder til et Medlemsmøde med Film, Andespil og Dans. Der er gratis Entre og ingen Baltegn for Medlemmer, og det er Bestyrelsens Haab at se alle sine 200 Medlemmer med Husstand den Aften. Bestyrelsen modtager stadig gerne Indmeldelser.

Der vil først blive vist „Den store Køge-Film“ og derefter den Film, vi optog paa Nordbornholm i Sommer. Filmen vil blive ledsaget af Musik fra et Højtaleranlæg. Derefter bliver der Andespil med mange Gevinster og ved 10 Tiden spilles der op til Dans. Kom De ogsaa derhen og hjælp til at skabe den rigtige Stemning.

Andespil.

ASG afholder sit aarlige Andespil paa næste Søndag paa Christensens Sal og det er i Aar som ellers et af Aarets billigste Andespil med Seriekort omfattende baade Ænder, Gaas og en Kasse Cigarer for to Kroner. Efter Andespillet er der Dans til Tonerne af Arvidsens Orkester.

Vi mødes paa næste Søndag til „Sportens“ Andespil.

En hjemlig „Ugerevy“.

Paa Tirsdag og Onsdag kommer vor hjemlige Smalfilmsexpert Herr Inspektør Georg Larsen fra Rønne herved og fremviser Aarets Høst af interessante Filmsoptagelser i Biografen.

Bl. a. bringes Strandingen ved Løvehovederne, Branden paa Vallensgaard, Svømmestævnet i Rønne med Ragnhild Hveger, Dyrskuet i Almindingen og smaa Glimt af Turen med „Hammershus“ Østersøen rundt 1936 og fra Turen til London 1937.

Det vil sikkert interessere mange at se disse „Smaaapluk“ af Sensationer fra Aaret 1937 — og De faar noget for Pengene, da hele Forestillingen varer ca. halvanden Time.

Den fikse Sko

med den gode Pasform faas hos

Carl Larsen
Vestergade, Allinge.

Varm Blodpølse

faas hver Fredag fra Kl. 10.

Grethe Lundgren
Lindeplads — Telef. Allinge 45

De berømte **3 Taarns**

Gummistøvler

er hjemkomne og sælges til rimelige Priser.

Træskomager Larsen

Fotografiet til Jul. . .

Vent ikke til de mørke Dage i December . . .
kom i November og bli' ta'et!
FOTOGRAF A. KJØLLER
Husk Julebillederne. Tlf. 4

Personkørsel

udføres med
7 Personers lukket Vogn.
V. Pedersen,
Tlf. Sandvig 8.

Kranse og Dekorationer

Store flotte Chrysantemum
Gartner Kofoed - Telefon Sandv. 6
N. B. St. gode Mad- og Spiseæbler

Varm Blodpølse

faas hver **Fredag** Middag.
Dina Sørensen. Allinge. Tlf. 38.

Bortsalget i Bethesda.

Adgangskort Nr. 32 blev udtrukket. Afhentes hos Kirsti Carlsen, Rosengade 22, Allinge.

En pæn

Kobber-Hængelampe

ønskes til Købs. Bladets Konter anviser.

3-Værelses Lejlighed

med indlagt elektrisk Lys er til Leje.

Handelsgartner Jensen.

Magasin du Nord

Det er Farverne

det kommer an paa!

Det er i første Række dem, der giver Hjemmet sin Skonhed og Hygge.

Derfor er det ogsaa af største Betydning, at de Stoffer De vælger til Gardiner, Tæpper og Møbelbetræk er i smukke og afstemte Farver.

Ønsker De en Fagmands Raad og Vejledning ved Montering af Deres Hjem, da er vi til Tjeneste med sagkyndig Raadgivning.

De kan ikke gøre os Ulejlighed, vi staar altid til Deres Disposition, hvad enten De kommer som Køber eller for at se paa Nyheder.

Gardiner, Divantæpper, Møbelstoffer, Gulvtæpper, Forliggere, alt i gode og holdbare Kvaliteter.

Fritz Reusch

Leverandør til Vare- og Landbrugs-Lotteriet

Skotøjs-Centralen

Kirkopladsen 1

har nu stort Udvalg

i ALT: Hjemme-, Arbejds-, Spadesere- og Selskabssko fra Nr. 18-47

En god Antenne

er den halve Radio-lad os derfor opsætte Dem en ny Antenne eller reparere den gamle. - Brugte Apparater ombygges og repareres billigt. - Batterier og Reservedele til Radio leveres altid omgaaende. Alle Reparationer kun mod Kontant.

Cykle- og Radioimportøren, Allinge

ved H. Jørgensen — Østergade 38 — Telefon Allinge 156
Cykle- og Grammofon-Reparationer udføres omgaaende pr. Kontant.

Kom og se

mit store Udvalg i nye fikse
KJOLETØJER.

Priserne ligger fra 1,15—12,50, og De vil altid finde det, De søger. Uld og Klude tages i Bytte, højeste Pris.

Allinge Messe - Th. Holm
Tlf. 100. Leverandør til Vare- og Landbrugslotteriet

Magasin du Nord

Strikketiden

er inde. . .!

og de nye Garner i alle Modefarver er paa Lager.

Strik Dem en fiks Jumper, Trøje eller Tørklæde, som De kan faa Glæde og Gavn af i den kolde Vinter.

Nyhed:

Vævekammen „Zig-Zag“

Paa denne Vævekam kan De nemt og hurtigt væve Firkanter. Heraf kan ved Sammensyning fremstilles Jumper, Pullover, Tørklæder, Børnetøj m. m.

Stort Lager af de nye og moderne Jumperveste — og alm. Veste og Pullovers.

FRITZ REUSCH

ALLINGE — TELEFON 5

Biografen

Fredag og Søndag Kl. 20

Ekstra: Tegnefilm

Tirsdag d. 23. og Onsd. d. 24. Kl. 20

Filmen

„Bornholm rundt“

EKSTRA:

Tegnefilm og Dansk Film-Revy
Billetter som sædvanlig

NORDBORNHOLMS TURISTFORENING

indbyder sine Medlemmer til en

MEDLEMSAFTEN

Søndag den 21. Novbr. Kl. 20 pr. paa Christensens Sal.

Filmsfremvisning

„Det skønne Nordbornholm“ og eventuelt en Film fra „Storstrømsbroen“.

Andespil

Der spilles om 5 Ænder, 3 Harer, 1 Gaas og 3 hele Flasker Vin. Seriekort 2,50.

Dans Arvidsens Orkester spiller op.

Gratis for Medlemmer med Husstand

Nye store Sendinger af smukke, moderne Herrehatte Sportshuer Vinterhuer Stærke dobbeltsyede Arbejdsklæder for alle Fag Skjorter Kraver Flipper Slips Alt sælges til smaa kontante Priser.

NORDLANDETS HANDELSHUS

Nyt Udvalg i

Kaffestel, Porcelæns- og Glas-Skaale m. m.

Smukke Ting til smaa Priser.

Et Parti Herre- og Børne-Skindhuer udsælges billigt pr. Kontant
Axel Mogensen, Tejn

Vi tilbyder Byttehandel,

idet vi køber og afregner **alle gode, sunde Sædvarer** med en ekstra høj Pris, naar der gøres Indkøb i

Nordlandets Handelshus.

Er Deres Modtager raboniseret? Hvis ikke saa indhent Tilbud hos

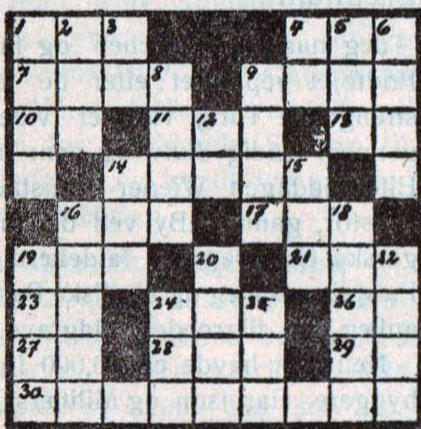
Harry Holm, Allinge, Telf. 20. Inspektør for Bornholm Amt for

A/S RABON, Dansk Aktieselskab for Radio-Abonnement

Abonnementet er meget billigere, end De tænker Dem — og saa er alt dækket: Reparationer, Vedligeholdelse, Fornyelser (ogsaa Rørene). — Med andre Ord: Deres Radio er altid i Topform.

Vi udsætter et Aars gratis Abonnement, som Præmie for den rigtige Losning af den nedenstaaende Kryds- og Tværs-Opgave. Indkommer flere rigtige Losninger, trækkes der Lod.

Løsninger indsendes inden den 15. December d. A. til A/S RABON, Havnegade 51, København K. Vinderens Navn bekendtgøres i dette Blads første Nummer Januar 1938.

- Vandret:**
 1. Drogenavn
 4. Tal
 7. Drik
 9. Rim
 10. Belæftelse
 11. Dyr
 13. Gud
 14. Pigenavn
 16. Tro
 17. Gud
 19. Nedbor
 21. Etage
 23. 2 ens
 24. Vej
 25. Insekt
 27. Kæle
 28. Ikke helt
 29. Gentag
 30. Klædningsstykke
- Lodret:**
 1. Via
 2. Doven
 3. Tal
 4. Drik
 5. Tre ens
 6. Bibelsk Navn
 8. Mellem Bjerget
 9. Klædningsstykke
 12. Som 20 vandret
 14. Alene
 15. Gud
 16. Klager
 18. Bor Havnegade 51
 19. Spil
 20. Drogenavn
 22. Klistre
 24. Stedord
 25. Højtid

Autoriserede Reparatorer:

E. Lind, Allinge, Telf. 95.
 E. Tarp, Aakirkeby, Telf. 40.
 Helge Andersen, Jernbanevej 2, Ronne, Tlf. 529.

*Magasin
 du Nord*

Frakker og Kjoler...

Har De endnu ikke bestemt Dem for Køb af Frakke eller Kjole til Vinteren, da aflæg Forretningen et Besøg

Udvalget

er smukt og righoldigt, og der er noget for enhver Smag --- lige fra den mindste til den største Størr.

Vi har netop den Frakke eller Kjole — De vil blive glad for.

Halstørklæder

Stof- og

Skindhandsker

i stort Udvalg

Børnekjoler

i gode heluldne

Kvaliteter

Alle Størrelser

Fritz Reusch

Allinge - Telefon 5

Olsker Husmandsforening

afholder Medlemsmøde i Forsamlingshuset **Mandag** den 22. ds. Kl. 19,30. Emne: Husmændenes Stilling til vor Tid.

P. A. Thorsen indleder.

Mød godt frem.

Bestyrelsen.

UDSALG

paa **Allinge Menigheds hjem Onsdag** d. 24. Nov. Aabnes Kl. 3 ved Provst Petersen og fortsættes om Aftenen.

Gaver modtages med Tak paa Menighedshjemmet Mandag Eftm.

Olsker

Stillingen som **Skorstensfejer** i Olsker Kommune er ledig. Mulige Ansøgninger om Indstilling hertil indsendes skriftlig til Olsker Sogneraad inden 27. ds.

Sogneraadet.

Flammevat, Tjærejute, Hørfro, Levertran, Amk. Olie, Parafinolie, Sammarin, Karlsbadersalt, Kruschensalt m. m. faas i **Prima Allinge**

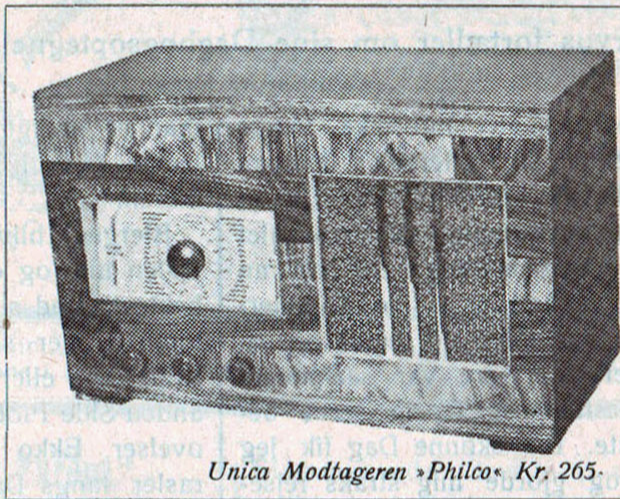
Radiosæson 1938:

Prøv mine nye Modtagere — Alle kendte og førende Mærker. Gode Afbetalingsvilkår. God Service. 1. Kl. Reparationsværksted.

Friske Annobatterier hjemkommer hver Uge.

LADESTATION

Gaa altid til Fagmanden det betaler sig!

Unica Modtageren »Philco« Kr. 265.

ALLINGE RADIOFORRETNING

WILLIAM LIND, NØRREGADE, ALLINGE — TLF. 95

MØBLER:

Et lidt brugt Høreværelse: Bord, Sofa og 4 Lænestole. Eg med graa Plyds Eg-Spisebord til 12 Personer og tilsv. Anretterbord samt et Herreskrivebord med 5 Skuffer. Sælges meget billigt!

SNEDKER OLAF HANSEN-ALLINGE

Fodpleje - Ansigtspleje

Gør et Forsøg paa min Klinik for **Fod- og Ansigtspleje!**

Lad mig behandle Dem, hvis De lider af ømme eller smertende Fødder. Smertefri Behandling af Ligtorne m.m. Indlæg tilpasses.

Aabent: Kl. 15-18 og efter Aftale. RAGNHILD ROWOLD, Strandvej 3

De nye Overfrakker og Stortrøjer

er nu hjemkommet, baade i blaa og kulørte, i moderne og gode Kvaliteter.

Alle mine færdigsyede Klædninger udsælges til billige Priser, da jeg ikke vil føre det mere, da Moderne skifter saa ofte. Ekstra Benklæder, Arbejdstøj, Hatte og Huer og alt, hvad der henhører til Herrekvipering føres i bedste Kvaliteter. — Kjøletøj, Bomuldstøj samt alt hvad der henhører til en velassorteret Manufakturhandel. Uldtæpper, Trikotage og Garn er, hvad enhver ved, det bedste og billigste hos

Jens Hansen Tlf. 29.

Strikkede Klude og Uld købes til højeste Pris. — Leverandør til Landbrugslotteriet

Flere Ladninger Gødningsskalk

ventes — bestil i god Tid.

Kalk og Drænrør for Grundforbedringslaan expederes gerne. — **køb det i PRODUKTEN**

Vi sælger ikke

færdigsyet Damekonfektion,

men har derimod meget stort Udvalg af fikse moderne Stoffer til Kjoler, Nederdele, Spadersedragter m. m. moderne Jumpers og Veste.

Se Udstillingen paa Lindeplads.

Nordlandets Handelshus

Tag en Efteraars-Søndagstur til

STAMMERSHALDE

Tag de store Vejarbejder ved Rø, der snart er færdige, i Øjesyn, og tag saa ind paa „Stammershalde“ og drik Kaffe. Centralvarme

Læsekredsene

begynder nu.

For 2 Kr. om Maaneden har De Lejlighed til at læse 26 af Vinterens nye Bøger.

2 Bøger gratis ved Kredsenes Ophør.

Alle Oplysninger gerne i **KIOSKENs Bogafdeling** A. Mauritsen, Telef. Allinge 142

Servus fortæller om sine Dagbogsoptegninger og Minder

— Fortsat fra forrige Uge —

Spørgsmaalet lod ikke længe vente paa sig. Allerede i længere Tid havde jeg lagt Mærke til at uforholdsvist mange af Personalet havde Sygemelding; det var nu deres Maade at holde Sommerferie paa! Men det betød ogsaa, at der ikke mere var saa meget at bestille, og Opsigelserne begyndte. En skønne Dag fik jeg min og gjorde mig straks rejseklar. I Vinterens Løb havde jeg betalt til en ekstra Rejsekasse og var saaledes godt funderet, da jeg samtidig havde lagt lidt Penge op. Den 30. Maj snørede jeg Ranslen. Johansen fulgte mig paa Vej.

Oppe fra Kalvarienberg, det hellige Bjerg ved Floden, hvor Vejen snor sig i Spiraler op til Toppen forbi mange smaa Kapeller med Billeder af Frelserens Liv — fra Krybbe til Grav, en Slags Panoptikon med Voks- eller Træfigurer og malet Baggrund, kastede jeg det sidste Blik tilbage til den dejlige By, der laa i flimrende Sol, og Solen glimtede paa de tre store, gyldne Kors paa Bjergets Top, hvor Jesus hang mellem Røverne, sigende til den ene: „I Dag skal du være med mig i Paradis!“

Var der smukkere i Paradis end her ved Murflodens Bred, hvor Øjet følger den bugtende Flod gennem en frugtbar Dal, indrammet af skovklædte Bjerge? Jeg kunde ikke tænke mig noget dejligere. Og fri som Fuglen kunde jeg nu atter drage ud i den vide Verden, bedre udrustet, rigere paa Erfaring end før.

Ovre paa den anden Side af Göstings gamle Borgruin, hvor Jungfernsprungs stejle Klippeside ludede frem over den rindende Flod, sad vi længe ved et Afskedsbæger og opriskede det gamle Sagn om Borgherren, der drev sit skønne Bytte, den adelige Jomfru, til det fortvivlede Dødspring.

Det var meget varmt og stille. Oppe fra Bjergtoppen drønedes med Mellemrum en vældig Kanon, saa Luftlagene dirrede. Nu havde Munkene i Maaneder uden Resultat bedt alle Helgene og den hellige Jomfru om Regn til den tørstige Jord, og Videnskaben sendte daglig eksplosive Ladninger op i Luftlagene. Himlen var lige blaa, allerhøjest kunde nogle smaa rosa Skyer farve Horisonten ved Solnedgang.

Da det henad Aften blev mere svalt, overtalte jeg Johansen til at følge mig til Peggau, hvor jeg overnattede i Hotel Post, medens han tog med Toget tilbage til Graz.

Hvilken dejlig Fornemmelse at blive vækket af en straalende Sol, der fylder Værelset med Guld, se sig om i fremmede Omgivelser, indtil det dæmmer i ens Bevidsthed at man er fri, uafhængig og paa Rejse. Sol vælter ned over Bjergkammen og glinser i Peggau's Ruder og Flodens rindende Vand. — Over den lange Træbro kommer de første Vogne rullende, det er nok paa Tide at staa op inden det bliver altfor varmt. — Ude i Køkkenet synger „die Diernpel“ til Støvlepuddingen, og jeg

faar et venligt Smil og Glimt af leende Øjne i Tilgift til Morgenkaffen.

Bjergene bliver højere, snævrer Dalen ind, og er fra Isse til Fod beklædt med slanke Graner; kun hist og her skimtes en nøgen Klippeside eller en Hule. Paa den anden Side Floden holdes Skydeøvelser. Ekko af Rifflernes Knald rasler langs Dalen fra Bjerg til Bjerg som rullende Torden.

Ved den næste lille By, Frohnleiten, gør Floden en Kurve, saa der er Udsigt til en Række morsomme gammeldags Husgavle, der spejler sig i Vandet. Her gjorde jeg Indkøb og spiste Frokost i en Plantage eller Park, da Hotellerne i disse Turistegne var temmelig dyre.

Et Par unge Piger af mit Bekendtskab, der for Tiden opholdt sig paa et Kurhotel oppe i disse Bjerge, havde skildret Egnens Skønhed og bedt mig besøge dem inden min Afrejse, og da jeg havde Hilsener med fra Graz, fulgte jeg en lille Tværdal, som skulde føre mig derop.

Ikke en Vind rørte sig i den stille Dal, ikke en Lyd uden Fluers og Biers Summen; men op efter gik det, og efterhaanden blev det mere svalt. Vejen delte sig, snævrede ind, og da jeg endelig naaede op paa Almen, til Græsgangene og den vide Udsigt, var der kun et Par Hjulspor til Vejledning.

Ved en Hytte fik jeg Mælk at drikke, Ost og Brød, samt ledet paa den rette Vej. Snart stod jeg paa Højalmen og saa ned til det lille Sommerhotel, hvor jeg blev modtaget med megen Hjertelighed. Da jeg afslog at blive der om Natten, fulgte de mig ned til Göss, en henrivende lille By med natur-skønne Omgivelser, bl. a. den imponerende Kløft, Gemespringet, et Motiv, der har fristet mange Malere. Her tog jeg Afsked med de muntre unge Piger, som gerne havde set mig blive nogle Dage, og hastede ned mod Leoben. — Det blev sent inden jeg fandt et Herberg.

Leoben har en gammel Byport med Inskription fra da Napoleon

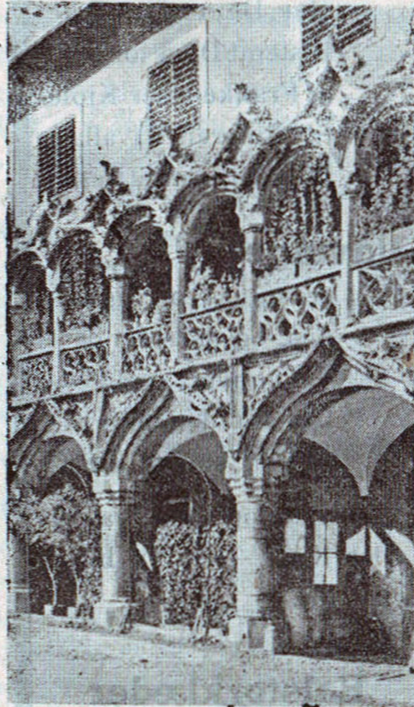
Leoben i Steiermark.

her sluttede Freden med Østrig 1797. Egnen er mineralholdig. — Fra Bjerget var anlagt et System af svære Staaltraadslinier, der ved Trisseværk hentede Raastoffet ned til Smelteværkerne. — Automatisk rullede de svære Beholdere ned med det vægtige Indhold, tømtes

og gled atter opad i det endeløse Baand under en irriterende knirkende og skrigende Lyd, der bragte mig den Tanke, at det Hele nok ramlende ned over mig.

Jeg fulgte nu Floden til Bruck, en interessant gammel By med flere smukke Bygninger, det ejendommelige Kornmaalerhus med de smukke Buer i byzantisk Stil.

Gik en Tur op paa det gamle Slotsbjerg med Ruiner og dejlig Udsigt. Om Aftenen blev jeg inviteret til „kollegial Abend“ med Bier und Rundgesang. Her gik det lystigt til lige til Morgengry.

Det er Søndag Formiddag. Jeg vækkes ved Kirkeklokkers melodiske Klang og ser ud af Vinduet. Der nede gaar de ærbare Bruckborgere og Borgerinder til Kirke, mens vi ligger med „Kopfschmerzen“ efter Nattens Orgie. Min Kollega ved Siden af jamrer sig, men efter at have faaet en Slat koldt Vand i Ansigtet, klares Hukommelsen, og med et saligt Smil siger han: „Schön gestern — und sehr lustig!“

Vi havde ogsaa faaet slaaet Spunsen af tre Ankre Øl — ved Fester bestilles altid et Fad ad Gangen, det er billigere en gros! Nu gik han ned for at se, om der var levnet noget.

Lidt efter kom han tilbage med to svingende Krus — men det smagte mig ikke, jeg maatte nøjes med at beundre den Appetit med hvilken Østrigeren satte Øllet til Livs.

Kaffen til Frokosten smagte mig bedre, og lidt efter bød jeg Farvel og gik videre gennem Tværdalen, bort fra Murfloden, op mod Semmerings skovklædte Bjerge.

Her er mange smaa Byer og Turisthoteller (Kuperberg) og jeg traf et ungt Menneske, der havde mistet sine Legitimationspapirer. Han var derfor ængstelig for at møde Gendarmen, da han risikerede at blive hjemsendt. Jeg fik Medlidenhed med ham og spen-

derede Middagsmad; men da han søgte at overtale mig til at „lave“ en Anbefaling — en hyppigt anvendt Trafik — blev vi Uvenner, og jeg fortsatte min Vej alene forbi Kindberg og de store Sindsyge-Hospitaler, der ligger smukt oppe paa Semmerings bakkede Højde-

Nordbornholms Adressefortegnelse!

Bagerier

Andersen, Th., Sandvig Tlf. 2
Hald, E., Løsebækg., All. Tlf. 78

Blomsterhandler (Gartner)

Jensen, C., v. Havnen All. Tlf. 41

Bogtrykker

Gornitzka, O., Allinge Tlf. 74

Bygmestre

Kofoed & Mortensen, All. Tlf. 77-79
Petersen, P., Nørreg, All. Tlf. 69

Bygningssnedker

Jørgensen, Th. Sandvig Tlf. 5y

Damefrisørsaloner

Larsen, Joh., Barber, All. Tlf. 53
Weber, Anna, Allinge, Telefon 12

Foderstoffer

Nordlandets Handelshus, Tlf. 7

Fotografer og fot. Artikler

Kjeller Allr., Havneg. All. Tlf. 4

aut. Gas- og Vandmestre

Gross, Niels W., Allinge. Tlf. 30

Hoteller

Hotel Allinge Telefon 25

Art. f. Hotel og Pension

Gornitzkas Bogtryk, All. Tlf. 74

Kul og Koks

Allinge Kulhandel Telefon 119
Nordlandets Handelshus, Tlf. 7

Købmænd

Prima, Allinge Tlf. 40

Ladestationer

Petersen, Carl, Allinge. Tlf. 98

Ligkistemagasiner

Kofoed & Mortensen All. Tlf. 77-79
Mortensen, Herman, All. Tlf. 47

Optagelse i Adressefortegnelsen

koster kun 2 Kr. Kvartalet

Malermestre

Jacobsen Ludv, Havnegade, All.

Manufakturhandlere

Magasin du Nord, Allinge. Tlf. 5

Modeforretning

Petersen, Thora, v. Posthuset All.

Musikundervisning

Westphal, G. Sandkaas
Klaver — Violin — Sang.

Radioforhandlere

Jørgensen, H., v/ Posthuset All.

Skotøj og Skotøjsrep.

Jørgensen, H., v/Posthuset Allinge

Skræderforretninger

Sander Lind, Nørreg. Tlf. All. 166.

Slagtere

Jensen, Kaj, Allinge. Tlf. 66

Smedemestre

Petersen, Carl, Allinge Tlf. 98

Sygekasser

All.-Sandv. Sygekasse All. Tlf. 47
Kontortid daglig 2-4, Lørdag 7-9

Sæbeforretninger

Tatol v. Havnen Allinge Tlf. 23

Trælast og Tømmer

Nordlandets Handelshus, Tlf. 7

Teglværk

M. Bloch Tlf. Allinge 127
Mursten, Tagsten, Drænrør.

Træskomagere

Larsen, L., Allinge.

Ure og Optik

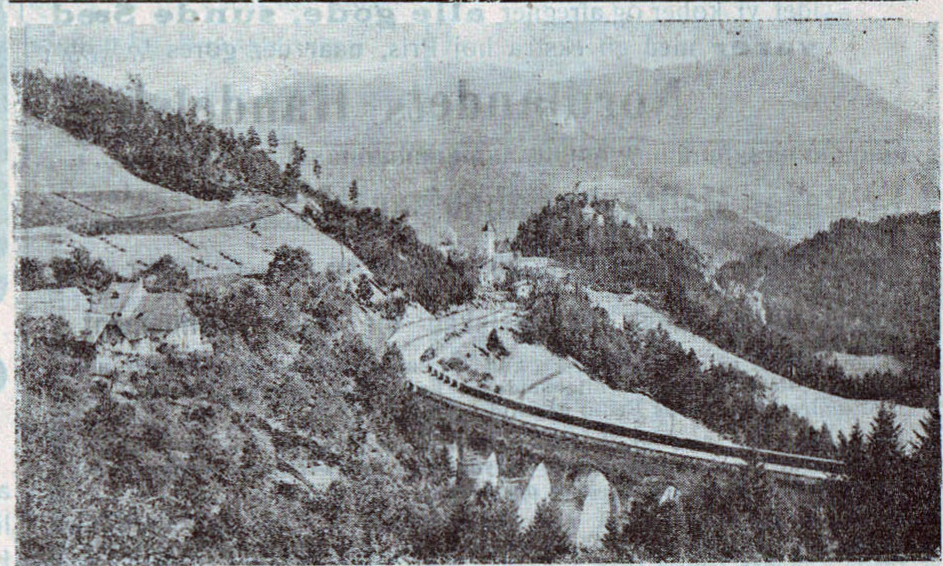
Liljeroth, A. Urmager, Allinge
Mikkelsen, A., Sønderg. Allinge

Vognmænd

Petersen, C., Nygade, All. Tlf. 133
Person- og Lastkørsel
Munch, Humledal, Tlf. Rø 46 v
7 Personers Vogn

Ekstra Linier 1,50.

Absolut billigste Avertering

Semmering-Banen.

drag, gennem hvilket Jernbanelinjen slynger sig over slanke Broer og gennem dybe Tunneler. Østrigerne er meget stolte over dette Ingeniørværk, som de mener kan maale sig med Gothartsbanen.

Her oppe er Luften sval, og den friske Vind minder om Foraars Milevidt ser man ud over Dale og Byer, helt ind over den ungarske Grænse. — Overnattede i den lille By Murzuslag — Rekreationssted med mange Hoteller.

Næste Morgen videre — stadig højere. Fulgte længe Banen, men saa forsvandt den i Bjerget. Her er dog stadig tæt Bebyggelse — mest Hoteller og Turistbyer, saasom Jägergraben og Klamm; men her er ogsaa vidunderligt, stadig nye Udsigter til skovklædte Bjergsider og snedækkede Bjergtoppe.

Saa gaar det atter nedad gennem henrivende Dale med stejle Klippevægge, og det bliver sent inden jeg naar ned i den dybe Dal ved Schottwien. Her var alt optaget — jeg maatte videre til Glognitz, hvor jeg endelig fandt Herberg og Hvile for de trætte Lemmer.

Fra Glognitz er der jævn Vej langs en lille Flod. Bjergene ender i kuplede Højdedrag, der efterhaanden giver Plads for Sletten.

Jeg naar Neunkirchen og faar Fodtøjet repareret efter de anstrengende Ture, vandrer videre gennem frodig Skov og naar om Eftermiddagen Wiener Neustadt, en stor, gammel By ved den ungarske Grænse med faldefærdige Fæstningsanlæg og idylliske Parkanlæg ved tilgroede Voldgrave. Neustadt havde ca. 30.000 Indbyggere, Garnison og Militærskoler, en smuk, stor gotisk Domkirke, mange Børn, Barnepiger og Barnevogne, som parkerede langs Fælleden, hvor Soldaterne foretog Øvelser.

En Ingeniør Hansen (Bornholmer) skulde have Ansættelse her. Jeg skulde overbringe ham en Hilsen, men traf ham ikke efter den opgivne Adresse, og forlod derfor næste Morgen Byen med Wien som Maal.

Fortsættes i næste Nr.

Vi sender Dem
„Nordbornholm“
hver Uge.

Tænk ogsaa paa os,
naar De har et eller
andet at avertere.